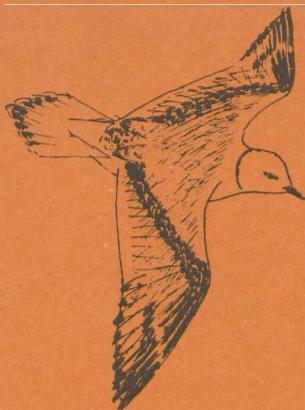

Dutch Birding

Tijdschrift van de Dutch Birding Association
Journal of the Dutch Birding Association

Jaargang 1 Nr. 1 juni 1979 ; herziene herdruk *december 1980*
Volume 1 Nr. 1 June 1979; revised reprint *December 1980*

DUTCH BIRDING

Tijdschrift van de Dutch Birding Association (DBA)

Jaargang 1 nummer 1 juni 1979; herziene herdruk december 1980.

Bestuur van de vereniging:

voorzitter: E.J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam.

secr./penningmeester: C. Klaver, Uilenstede 40, 1183 AJ Amstelveen.

leden: F.G. Rozendaal, Prins Hendriklaan 58, 3721 AT Bilthoven.

J.J. Brinkman, P.C. Hoofdlaan 69, 1985 BH Driehuis.

E.N. Kieft, Mr. J. Heemskerkstraat 3, 2104 XE Heemstede.

Redactie van dit nummer: Edward van IJzendoorn en Arnoud van den Berg.

Redactionele medewerkers: Cecilia Bosman en Kees Klaver.

Medewerkers: Han Blankert, Jan Bos, Jan-Jaap Brinkman, Klaas Eigenhuis, Hans ter Haar,
Eef Kieft, Jan Mulder, Gerald Oreel, René Pop, Frans Rijnja, Frank Rozendaal
Jelle Scharringa, Gerard Steinhaus, Arend Wassink.

Ontwerp voorpagina: Frank Rozendaal.

Redactie herziene herdruk: Gerald Oreel.

Redactieadres:

Dutch Birding Association

Postbus 71927

1008 EC Amsterdam

Niets uit dit tijdschrift mag worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming van de redactie.

De auteurs zijn persoonlijk voor de inhoud van hun bijdrage verantwoordelijk.

Drukker: Acca, Postbus 1, 1700 AA Heerhugowaard.

DUTCH BIRDING ASSOCIATION

Op 21 april 1979 is te Katwijk aan Zee (ZH) tijdens een vergadering van een 10-tal initiatiefnemers de DUTCH BIRDING ASSOCIATION (DBA) opgericht, hetgeen op gepaste wijze met een ijsje en een frietje in een naburige snackbar werd beklonken.

De oprichters van de DBA zijn dezelfde die eerder dit jaar de bij velen van u bekende nieuwsbrieven verspreidden. Het verschijnen van het nu voor u liggende tijdschrift mag worden opgevat als vervolg op en uitbreiding van deze nieuwsbrieven.

Onze vereniging is primair bedoeld voor een ieder die er plezier aan beleeft bijzondere vogels in het veld waar te nemen, te bestuderen en op naam te brengen, natuurlijk zonder daarbij deze en andere vogels te willen verontrusten. Wij willen het plezier van deze vogelaars vergroten door het verbeteren van de contacten en het vergroten van de kennis ter identificatie van de vogels, de basis voor iedere verdere studie. Hiertoe willen wij twee middelen aanwenden: het stimuleren van het snel doorgeven van waarnemingen via de telefoon en het uitgeven van een driemaandelijks tijdschrift, '*Dutch Birding*'.

Bij het oprichten van de DBA voelen wij ons bijzonder gesterkt door het enthousiasme waarmee werd gereageerd op de vele bijzondere vogels die de afgelopen winter in ons land te zien waren en het genoegen wat we er met zijn allen aan beleefd hebben. Tot voor kort was het waarnemen van zeldzame vogels slechts weggelegd voor een handjevol "ingewijden". Een opmerking in verband hiermee die ons bijzonder trof, was: "Vroeger las je over zeldzaamheden, nu zie je ze zelf!"

Openheid en bereidheid tot het gemeengoed maken van kennis over vogels vinden wij belangrijker dan ornithologische activiteiten en capaciteiten op zich. Wij waarderen de instelling: leuke waarnemingen tijdig doorbellen, niet alleen om de waarneming bevestigd te zien maar vooral ook om het plezier dat je elkaar ermee bezorgt.

Veel vogelaars hebben al lopende afspraken over het doorbellen van bijzondere waarnemingen waardoor een net van telefooncontacten tussen Nederlandse en ook Vlaamse vogelaars is ontstaan. Wij nodigen iedere vogelaar uit zich op dit net aan te sluiten door zelf afspraken te maken met bekenden die reeds aan dit "telefoonstelsel" deelnemen.

Weliswaar kleven er bezwaren aan het voeren van Engelse namen door een vereniging en tijdschrift van Nederlandse origine maar een passend equivalent voor het begrip 'birding' was ten tijde van oprichting niet voorhanden. De namen zijn gekozen naar analogie van de 'American Birding Association' (ABA) met hun tijdschrift '*Birding*'.

In *Dutch Birding* zullen recente waarnemingen worden gepubliceerd waarvan sommige apart belicht worden. Voorts kunnen artikelen worden geplaatst over identificatie van vogels, mededelingen over het vinden van bijzondere soorten e.d. De in *Dutch Birding* gepubliceerde artikelen moeten worden beschouwd als middelen om reacties en discussies uit te lokken over vogels en vogelen, en kunnen dienen als voorlopers van samenvattende, uitgebreidere artikelen. Deze afsluitende artikelen die mogelijk uit ons tijdschrift ontstaan, kunnen eventueel in andere tijdschriften worden gepubliceerd.

Het gaat er *Dutch Birding* dus om, plaats te geven aan opmerkingen, kleine studies, vragen en moeilijkheden die in het veld tijdens het bestuderen van een vogel gerezen zijn. Ook suggesties over de status en het voorkomen van soorten zijn welkom. Voorts kunnen brieven, van welke aard ook, worden opgenomen. De meeste artikeltjes zullen van Engelstalige samenvattingen worden voorzien. Te-

vens kunnen artikelen in de Engelse taal worden gepubliceerd. Wij hopen ook regelmatig artikelen te kunnen plaatsen die gaan over bijzondere vogels van het Westpalearticische gebied.

Het is de bedoeling het tijdschrift tenminste vier keer per jaar te laten verschijnen. Ieder die het blad wil ontvangen dient lid te worden van de DBA.

De DBA wil het vogels kijken als hobby en sport stimuleren en is in dit opzicht geïnspireerd door de ABA. 'Birding' heeft in de USA een opmerkelijke vlucht genomen sinds de oprichting van de ABA 10 jaar geleden. Grote hoeveelheden mensen kozen het vogelen als hun belangrijkste hobby. Zo is er in *Birding* te lezen over "big day rules", over ranglijsten van ieders soortenlijst, etc. Bekende ornithologen zoals James Clements, G. Stuart Keith, Ben King en Arnold Small generen zich niet om er aan deel te nemen. Veel mensen in de USA hebben als ideaal de "600 soorten te halen". In Nederland blijkt de 300 een magische grens te zijn. De DBA steeft er niet naar alle Amerikaanse ideeën in Nederland in te voeren maar wil er wel een aantal enten op Nederlandse gewoonten en mogelijkheden.

Mede dankzij de ervaringen van de ABA hebben wij een redelijke indruk van de moeilijkheden die er rijzen bij het steeds massaler bezoeken van zeldzaamheden. De omstandigheden zijn in Nederland natuurlijk anders. Voorlopig is hier nog lang geen sprake van massaliteit. De kleinschaligheid van de infrastructuur in ons land veroorzaakt voorts dat in de praktijk bijna elke zeldzame vogel vanaf de openbare weg is te observeren. Bovendien zullen de waarnemers vrijwel uitsluitend uit Nederland en België komen en niet zoals in de USA tegenwoordig het geval is van 1000-en km ver. Dit impliceert dat, behalve dat het aantal belangstellenden geringer zal blijven, er ook een goed inzicht zal blijven bestaan wie er zoal geïnteresseerd is. Door de zo ontstane sociale controle zullen problemen als het vertrappen van landbouwgrond e.d., zoals wel eens gemeld wordt in de USA en in Groot-Brittannië (zie nu en dan *British Birds*), achterwege kunnen blijven.

Het vergroten van de populariteit van het "vogelen" heeft ons inziens het gevolg dat er een grotere groep mensen zich bewust wordt van de omringende natuur. Voor veel mensen zullen daarbij ideeën over natuurbescherming en milieuproblematiek door de frequente confrontaties met zeldzame vogels, vastere vormen aannemen. Daarbij zal een voortdurend bezinnen en overwegen nodig zijn om er voor te zorgen dat de DBA niet de rechten van medemensen én die van de vogels zelf aantast.

NOTE FOR FOREIGN READERS

This is the first issue of a new Dutch periodical on birding. The articles published will mainly deal with the distribution, occurrence and recognition of the rarer Dutch birds. Articles in Dutch language will have an extensive English summary. The papers in English language will be on subjects of more international interest. By means of a telephonesystem and an up-to-date bird report, the Dutch Birding Association (DBA) keeps its members all over the Netherlands and Flanders informed on the most recent developments concerning rare and scarce birds.

Edward J. van IJzendoorn (voorzitter van de DBA) 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

INFLUX VAN GEELSNVELDUIKERS *Gavia adamsii* IN 1979

INFLUX OF WHITE-BILLED DIVERS *Gavia adamsii* IN 1979

Zeg nooit zomaar duiker tegen een Gavia 'chiquita'

Werden wij in Nederland in de winter van 1977/78 aangenaam verrast door een opvallend groot aantal IJsduikers *Gavia immer*, de afgelopen winter was de beurt aan de Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*. Vóór 1979 zijn er in Nederland 11 gevallen vastgesteld: drie waarnemingen en acht vondsten. De laatste waarneming dateerde uit 1960, de laatste vondst uit 1975. In februari 1970 werden drie exemplaren gevonden. Kennelijk was er toen ook sprake van een influx.

Begin 1979 hebben wij met minstens zes verschillende exemplaren te doen gehad die alle op of nabij de kustwateren verbleven. Omdat in de recentelijk gepubliceerde overzichten in *De Lepelaar* 62: 31-33 en *Het Vogeljaar* 27: 53-65 een nogal onoverzichtelijk beeld van de werkelijke situatie wordt gegeven, leek het mij raadzaam een chronologisch overzicht te geven van de gedane waarnemingen.

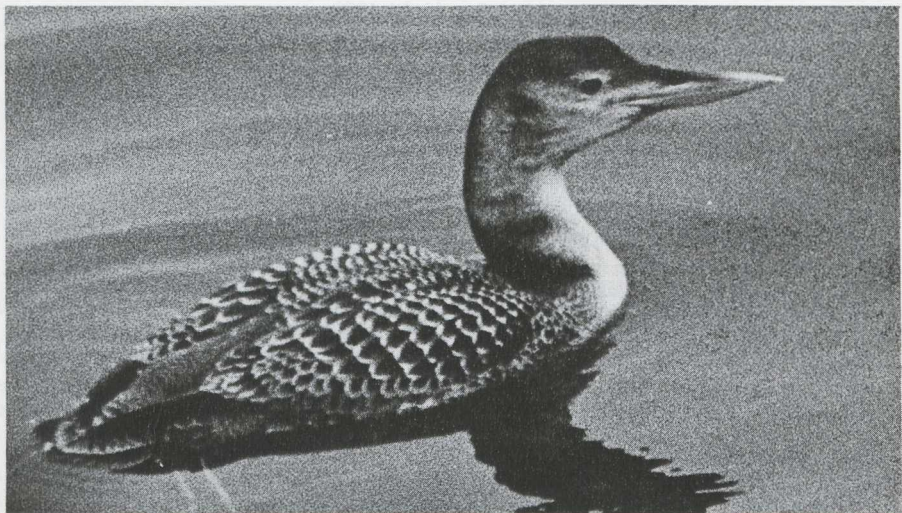
In de eerste week van januari 1979 kwamen de eerste verontrustende berichten los over een "IJsduiker met opgewipte snavel" die op het Oostvoornse Meer (ZH) gezien zou zijn. Er ging echter nog enige tijd overheen voordat de DBA-controle-ambtenaren Arnoud van den Berg en Gerald Oreel op donderdag 11 januari, tijdens een dienstreis, zich ter plaatse op de hoogte gingen stellen en een Geelsnavelduiker claimden; voorwaar een groter hoogtepunt dan de eveneens aanwezige 40 Kuifduikers *Podiceps auritus*! In het weekend kwamen er heel wat vogelaars om dit levende fossiel op hun lijst te plaatsen. Op 14 januari meenden de aanwezigen zelfs alle vier duikersoorten te moeten herkennen! Later bleek dat de Geelsnavelduiker reeds op 3 januari goed op naam was gebracht door André Velthuizen.

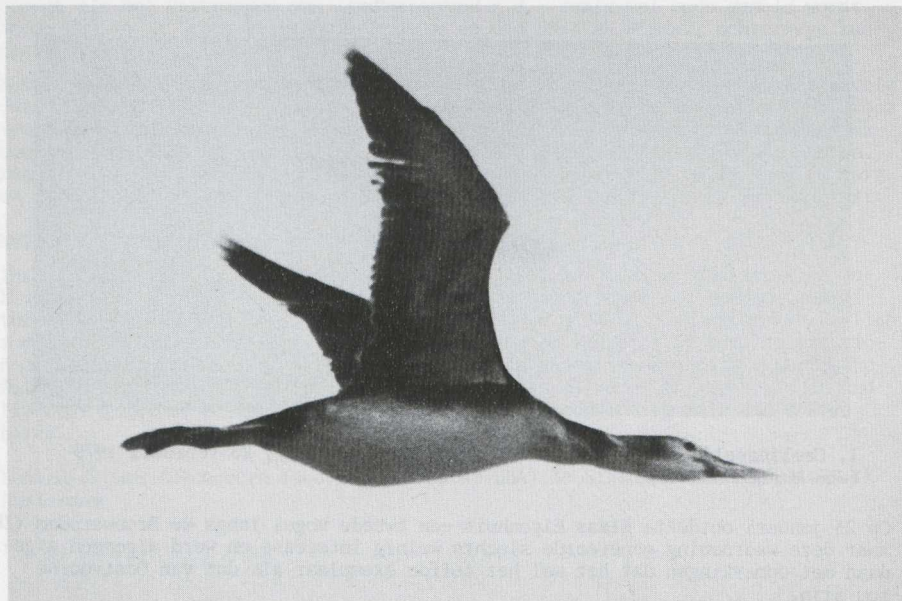
1. Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, Brouwersdam (Z-H), 25 februari 1979
(Jan Martin Rahder)

Op 25 januari ontdekte Klaas Eigenhuis een tweede vogel langs de Brouwersdam (ZH) maar deze waarneming genereerde slechts weinig interesse en werd algemeen afgedaan met opmerkingen dat het wel het zelfde exemplaar als dat van Oostvoorne zou zijn.

Vervolgens verplaatste de aandacht van strepend Nederland zich naar andere zeldzaamheden als Witbandzeearend *Haliaeetus leucoryphus*, Steenarend *Aquila chrysa-*

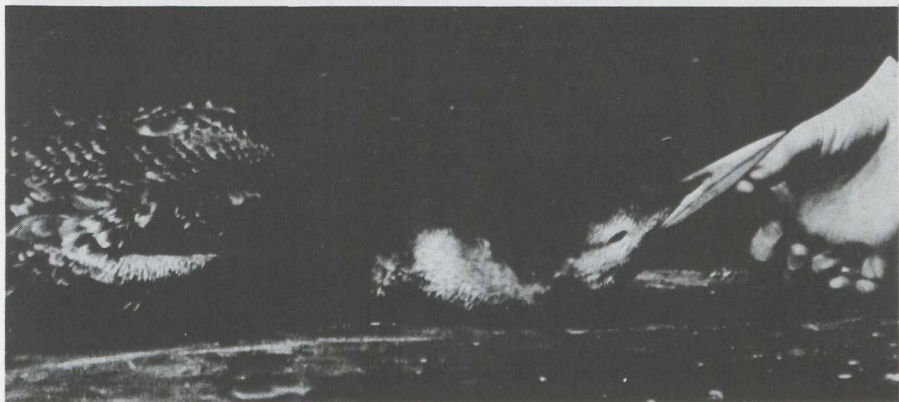

2. Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, IJmuiden (N-H), februari 1979 (J. van Geuns)

3. Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, Brouwersdam (Z-H), 18 februari 1979 (René Pop)

tos en Grote Trappen *Otis tarda* totdat op 17 januari door Ronald Geskus en Age Niels Holstein een derde Geelsnavelduiker langs de Zuidpier van IJmuiden (NH) werd ontdekt die zich door jong en oud werkelijk zeer fraai van dichtbij liet bekijken. De Zuidpier was tevens de plaats waar op 2 februari een vierde, met olie gecontamineerde vogel zijn einde vond als museumbalg. De balg bevindt zich thans in het Zoölogisch Museum te Amsterdam (NH).

4. Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, IJmuiden (N-H), 2 februari 1979 (Jan Martin Rahder)

Een zorgvuldig afzoeken van het water aan de binnenzijde van de Brouwersdam leverde Jan Martin Rahder, Frank Rozendaal en Jelle Scharringa op 25 februari maar liefst twee verschillende Geelsnavelduikers op, geëscorteerd door enkele Roodkeelduikers *Gavia stellata* en Parelduikers *Gavia arctica*. Deze vogels verbleven op grotere afstand en een toevallig passerende vogelaar gunde ze nauwelijks een blik waardig omdat hij gewend was de soort op enkele m afstand langs de Zuidpier van IJmuiden te bekijken. Op dezelfde dag bleek bij een controle van het Oostvoornse Meer dat de daar verblijvende vogel ook nog aanwezig was zodat daarmee alle speculaties over de identiteit van één van de Brouwersdamvogels tot de juiste proporties teruggebracht konden worden.

Maanden later werd bekend dat bij Kornwerderzand (F) van 24 tot en met 28 februari een zesde Geelsnavelduiker werd gezien. Mogelijk de zelfde vogel werd op 29 april dood gevonden bij Hindeloopen (F).

Over laatste datums van waarneming is weinig bekend: wij weten echter wel dat de vogel van IJmuiden en ook die van Oostvoorne tot ongeveer half maart zijn gezien.

Het lijkt mij in dit stadium weinig zinvol om op de onderscheidende kenmerken van Geelsnavel- en IJsduiker in te gaan. Er is een dermate grote hoeveelheid fotografisch documentatiemateriaal bijeengebracht dat ik de hierbij afgedrukte - sommige reeds eerder gepubliceerde - foto's en tekeningen voor zichzelf zou willen laten spreken. Hiermee wil ik niet zeggen dat het identificatieprobleem nu van de baan zou zijn, ik denk even aan de paniek die een door Kees Roselaar geshowde raadselduiker ontketende op de jongste voorjaarsvergadering van de Club van Nederlandse Vogelkundigen (CNV).

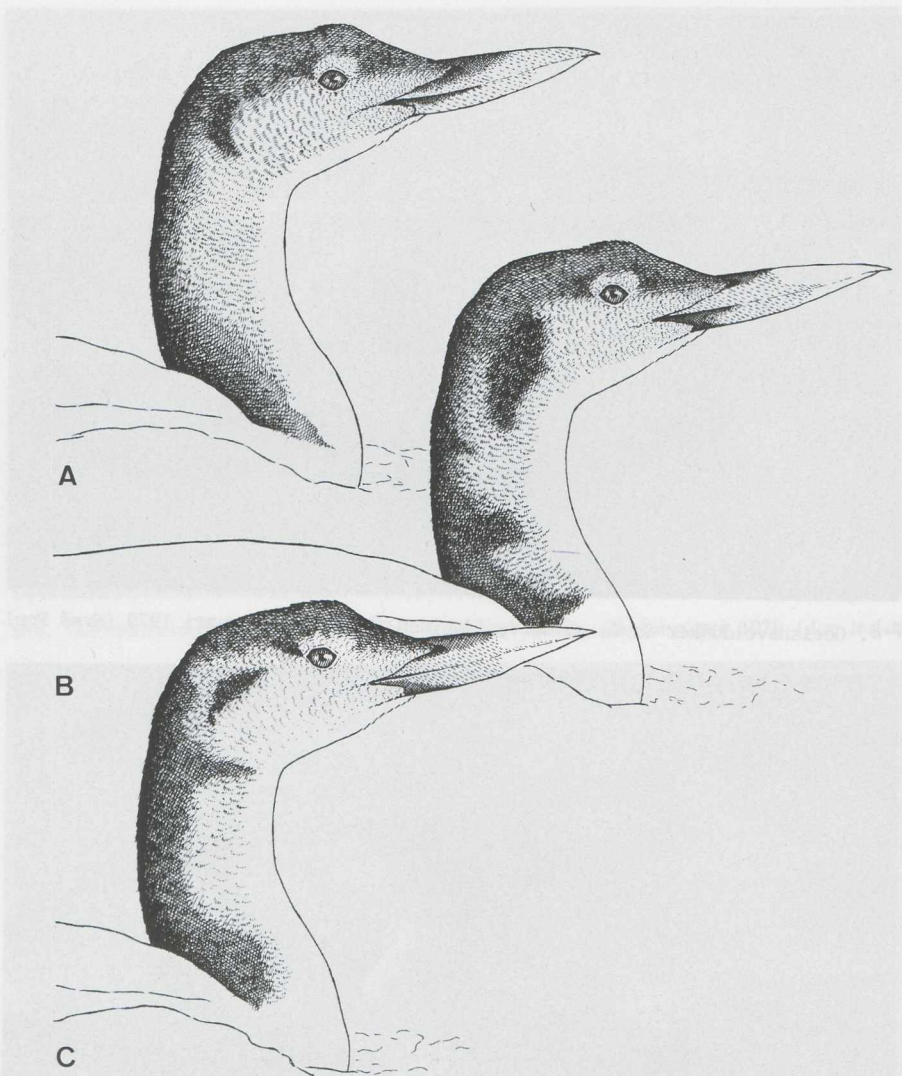
5-6. Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, IJmuiden (N-H), 26 februari 1979 (Jan Mulder)

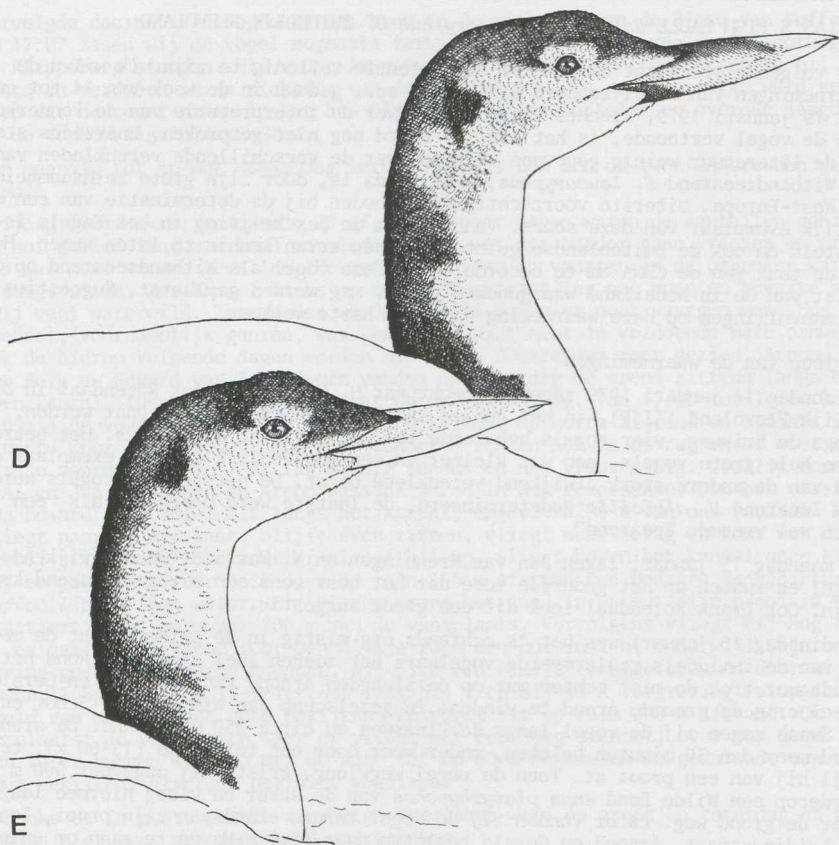

7-8. Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, IJmuiden (N-H), 24 februari 1979 (René Pop)

Figuur 1. Individuele variatie bij juveniele Geelsnavelduikers *Gavia adamsii*/Individual variation in juvenile White-billed Divers *Gavia adamsii*. A. Brouwersdam (ZH); B. Brouwersdam (ZH) (zie ook 1 en 3); C. Oostvoornse Meer (ZH); D. Zuidpier IJmuiden (NH) (zie ook 2, 5-6 en 7-8); E. Zuidpier IJmuiden (NH) (zie ook 4). Let op de variatie in snavelkleur en de post-auriculaire vlek/Note the variation of the darkness of the bill and the post-auricular patch (Karel Mauer after sketches by Frank Rozendaal)

Summary

Between 3 January and mid-March 1979 at least five White-billed Divers *Gavia adamsii* stayed in Dutch coastal waters. A sixth one, an oiled bird, was captured and killed. Before these records it was seen alive three times this century (the last time in 1960) and was found dead eight times on the Dutch coast. Three were found dead in February 1970, suggesting an influx.

Frank G. Rozendaal, Prins Hendriklaan 58, 3721 AT Bilthoven

WITBANDZEEAREND *Haliaeetus leucoryphus* VAN ZUIDELIJK FLEVOLAND

PALLAS'S FISH EAGLE *Haliaeetus leucoryphus* OF ZUIDELIJK FLEVOLAND

Het volgende overzicht heeft niet de pretentie volledig te zijn. Ik wil u de waarnemingen van de bijzondere *Haliaeetus sp.*, gedaan in de week van 14 tot en met 19 januari 1979, slechts voorleggen. Over de interpretatie van de kenmerken die de vogel vertoonde, is het laatste woord nog niet gesproken. Enerzijds staan in de literatuur weinig gegevens vermeld over de verschillende verenkleeden van de Witbandzeearend *H. leucoryphus*, anderzijds is, door zijn grote zeldzaamheid in West-Europa, uiterste voorzichtigheid geboden bij de determinatie van een mogelijk exemplaar van deze soort. Vandaar dat de beschrijving in het Engels is gesteld om ook de buitenlandse geïnteresseerden ervan kennis te laten nemen. Het is de taak van de CDNA om te beoordelen of deze vogel als Witbandzeearend op de lijst van de in Nederland waargenomen vogels mag worden geplaatst. Suggesties en aanvullingen op deze waarneming zijn van harte welkom.

Verloop van de waarnemingen

Op zondag 14 januari 1979 zagen het echtpaar H. Nuyen en Frank Rozendaal in Zuidelijk Flevoland (ZIJP), in het gebied waar Almere-Stad gebouwd gaat worden, langs de Brikweg, vier vogels behorende tot het geslacht *Haliaeetus*. Het betrof twee hele grote vogels, een wat kleiner en een aanzienlijk kleiner exemplaar dat een van de andere sterk afwijkend verenkleed bezat. De eerste drie vogels werden als Zeearend *H. albicilla* gedetermineerd, de laatste werd beschouwd als "een toch wel vreemde Zeearend".

Op maandag 15 januari zagen Jan van Kreuning en N. Marra Sr deze afwijkende vogel en kwamen op het gedurfde idee dat het best eens een Witbandzeearend kon zijn! Ook Frank Rozendaal leek dit een goede suggestie.

Op dinsdag 16 januari was het 's ochtends erg mistig in de polder zodat de meeste van de inmiddels gealarmeerde vogelaars het zoeken snel staakten. Rond het middaguur trok de mist echter wat op en slaagden Arnoud van den Berg en Gerald Oreel erin de vreemde arend te vinden. In gezelschap van Wim van der Schot en J. Swaab zagen zij de vogel langs de Pinasweg op circa 350 m afstand. De arend werd meer dan 30 minuten bekeken, onder meer door een telescoop (15-60 x), terwijl hij van een prooi at. Toen de vogel wegvloog, griste hij ongeveer 500 m verderop een Wilde Eend *Anas platyrhynchos* van de akker en vloog hiermee laag over de grond weg. Later vonden zij de vogel terug, etend van zijn prooi, langs de Leidingstraat. Arnoud en Gerald besloten naar Almere-Haven te gaan om enige mensen telefonisch te waarschuwen dat de vogel weer gevonden was. Die middag werd echter tevergeefs getracht de vogel terug te vinden. De mist die weer dichter werd, speelde daarbij parten. De vier waarnemers meenden inmiddels te maken hebben gehad met een Witbandzeearend.

Op woensdag 17 januari zagen Cecilia Bosman en Klaas Eigenhuis de vogel. Apart van hen vonden Kees Klaver en Arend Wassink het beest doch meenden op dat moment dat het géén Witbandzeearend betrof omdat zij gelige poten waarnamen en hun veldgids suggereerde dat een Witbandzeearend dat niet heeft.

Op donderdag 18 januari zochten Frank Rozendaal en Kees Scharringa voor niets naar de arend. Gelukkig vond Arnoud van den Berg de vogel aan het eind van de middag langs de open vaart die loodrecht de Leidingstraat kruist. Terwijl JanJaap Brinkman en Hans ter Haar de vogel in de gaten hielden, haalde Arnoud Frank en Kees op en kon de arend daarna een uur geobserveerd worden. Vanaf de Klipperweg, rijdend over het bevroren terrein, kon de vogel vrij eenvoudig worden benaderd en door drie telescopen worden bekeken. Arnoud van den Berg: "Om 16:50 vloog de vogel onze richting uit, ging even op circa 150 m afstand op de grond zitten en

vervolgde daarna zijn weg over ons heen in de richting van de Blocq van Kuffeler. Om 17:07 zagen wij de vogel nogmaals terwijl wij op de hoek van de Galjootweg en de Klipperweg stonden. Hij vloog laag over de bomen van het natuurgebied bij de Blocq en verdween in de richting van de Vaartsluis". Op grond hiervan werd vermoed dat de vogel sliep in het bos bij De Blocq van Kuffeler en overdag jaagde in de toekomstige Almere-Stad.

Van maandag tot en met donderdag werden telkens ook één of twee Zeearenden gezien.

Vrijdag 19 januari: gedurende de afgelopen paar dagen waren de aantallen ganzen in het gebied langzamerhand verminderd. Het was wat harder gaan vriezen en er was wat meer sneeuw gevallen. De meeste kanalen en vaarten in de omgeving waren dichtgevroren. Het kanaal haaks op de Leidingstraat lag nog open en bevatte nog vrij veel waterwild. Zeearenden werden op die dag niet meer waargenomen. Hun voedsel, voornamelijk ganzen, was kennelijk niet meer in voldoende mate aanwezig. Ook de hierop volgende dagen werden hier geen Zeearenden meer gezien. Arnoud van den Berg en Edward van IJendoorn vonden op deze dag de arend zittend langs het open kanaal, tussen de Leidingstraat en de Galjootweg. Van 11:20 tot 14:10 konden zij de vogel vrijwel onafgebroken bekijken, op korte afstand en slechts gehinderd door koude tenen. Een zwak zonnetje scheen hen in de rug en er woei een frisse noordoostenwind. Er lag weinig sneeuw en het vroor matig. Cecilia Bosman, A.A. en Jan Hinloopen en Arend Wassink waren in hun gezelschap. Uit het verslag van Edward: "De vogel zit langs het kanaal, ongeveer 250 m van ons vandaan. Hij vliegt naar de overkant, blijft even zitten, vliegt weer terug en komt wat dichterbij zitten. Na een kwartier vliegt hij op, vliegt boven het kanaal onze kant uit en pakt vlak voor onze ogen op zo'n 150 m afstand een Dodaars *Tachybaptus ruficollis* uit het water. Hij vliegt ermee het land in en eet zijn prooi in een kwartiertje op, ongeveer 200 m van de vangplaats. Vervolgens vliegt hij nog 200 m en gaat op de grond voor een dijkje ruim een uur rusten, onderwijl zijn omgeving goed in de gaten houdend. Wij zijn een eindje teruggereden en door mijn Bushnell Spacemaster II-telescoop laat hij zich bij 45 x vergroting volop in het beeld van alle kanten goed bekijken. De vogel zit op ruim 200 m afstand. Om 13:30 verplaatst de vogel zich weer en vliegt met een boog dichtbij over ons heen. Even later kunnen wij hem met de auto tot op 60 m benaderen en gedurende een minuut bekijken, alvorens het dier wegvliegt".

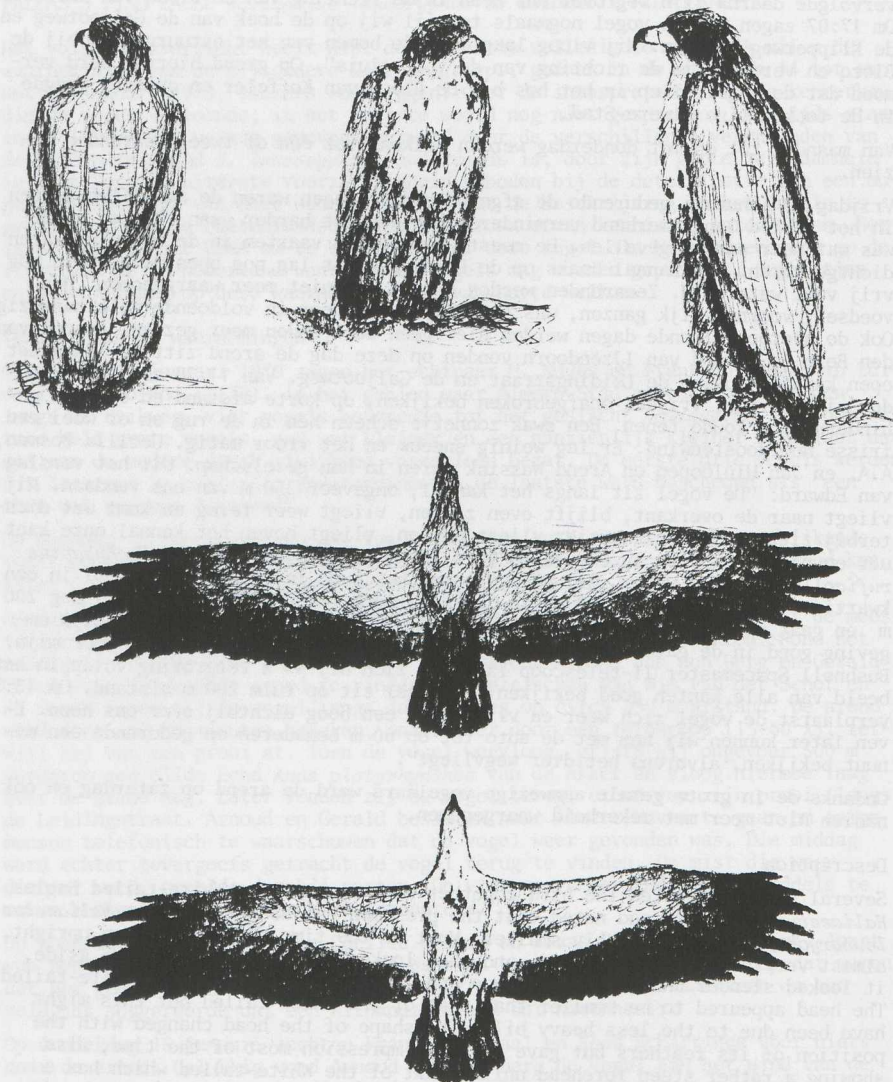
Ondanks de in grote getale aanwezige vogelaars werd de arend op zaterdag en ook nadien niet meer met zekerheid waargenomen.

Description

Several people observed the bird together with up to three White-tailed Eagles *Haliaeetus albicilla* and noted that the presumed Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucorhynchus* was considerably smaller. Most of the time the bird had an upright, almost vertical resting attitude and then looked quite long. Seen from aside, it looked slender and missed the huge and chunky appearance of the White-tailed. The head appeared to be smaller than that of the White-tailed but this might have been due to the less heavy bill. The shape of the head changed with the position of its feathers but gave a round impression most of the time, also showing a rather steep forehead unlike that of the White-tailed which has a flatter profile.

The upper- and underparts of the bill were not parallel. The hook was very long. Only the point of the bill was dark, the rest, with the cere, light grey-white. The corners of the mouth were creamish yellow. The dark point made the bill look light and even delicate.

When the bird was sitting in an upright position, the head was tucked in well.

Figuur 2. Witbandzeearend/Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucoryphus*, Almere, Zuidelijk Flevoland (ZIJF), januari 1979 (Edward van IJzendoorn)

Sometimes the bird sat horizontal and then the long neck was striking. When the bird was flying, the long neck, held slightly down, was even more remarkable compared with that of a White-tailed, and gave the bird a slight impression of a vulture.

At first sight the bird had a capped appearance as if it was wearing a falconhood. This was due to the sharp contrast between the dark sides of the head and the almost white chin, throat and foreneck. The top of the head was almost as dark as the sides, like the feathers of the nape and the sideneck which were longish and loosely and easily stirred up by the wind, showing white bases. The hindneck was lighter lower down, showing warm, brown colours, followed by the more yellowish back. The feathers of the breast and chest were largely pure white, with only a few dark ones, forming a spot in the middle. The rest of the underparts was brown-yellowish and boldly spotted with shades of ruddy and brown. Therefore the breast and belly were two clearly separated colourparts. In these parts, especially the belly, the feathering was rather loose, giving an impression of carelessness.

The outermost scapulars were dark brown. In the bird's sitting position they were sharply defined from and contrasting with the light wing-coverts. There also was a contrast, but with a more gradual change towards the other, lighter scapulars and the back. Therefore, seen from behind, there was a very striking dark "V" on the upperparts. Apart from this "V", the shoulders and back were warm brownish-yellow with four dark lengthwise stripes, connected with each other by this crosslines, thereby forming a network:

The upper wing-coverts were quite light, faded brown. The median coverts of the sitting bird appeared to be the lightest.

Apart from the innermost, the secondaries were dark, like the primaries. Both on upper- and underside of the tail were light parts, rather irregular and in some feathers nearly reaching the tip, the tail clearly reached passed the end of the wing when the bird was at rest. In flight the tail seemed to be longer compared to a young White-tailed and was rounded. The bird never spread its tail in flight like a White-tailed often does.

All axillaries were almost white, forming a larger light area than the White-tailed normally does.

On the underwing there was a clear, very light, broad line which seemed to be formed by the greater under wing-coverts since it was more the backline of the wing. On both sides it was bordered by dark feathers. The rest of the under wing-coverts were light brownish with some dark mottles. The flight feathers were dark.

The "trousers" covered less of the unfeathered tarsi than in the White-tailed. The colour of the legs and feet was lemon-yellow, that of the White-tailed more ochre.

The flight was rather quick, flexible and smooth. The White-tailed flies more "wooden": because it hardly bend its armwing. The wings appeared to be narrower than those of the White-tailed which was emphasized by the relatively long tail and neck.

On the whole the bird was more active and mobile than the White-taileds. On the ground it walked and ran about easily, chasing the Crows *Corvus corone* away. A live Little Grebe *Tachybaptus ruficollis* was easily picked up out of the water and a Mallard *Anas platyrhynchos* from the ground. The bird was noticeably less shy than the White-taileds and could be observed at close quarters.

Discussion

In the description the presumed Pallas's Fish Eagle has been compared with the White-tailed Eagle and a number of differences has been noted. The most important features are: (1) the unfeathered tarsi; (2) the size of the bird; (3) the size of the bill; (4) the dark sides of the head and sideneck contrasting with the lighter surroundings; (5) the long feathers of the neck; and (6) the clear bar on the underwing and the large axillary patch.

The following points also indicate a Pallas's Fish Eagle. (1) An adult Pallas's Fish Eagle, like our bird, has very dark shoulders which, by means of a clear 'V', form a contrast with the light ruddy-brown back (*cf.* Whistler 1963). (2) The change of colours between breast and belly was in the same place as where an adult has an equal dividing line (King *et al.* 1975). (3) In the neck there were cinnamon feathers like the colour of head and back in adult. (4) The light bar on the underwing is more towards the backline of the wing than it is in the White-tailed. This fits the description given in King *et al.* (1975). (5) King *et al.* (1975) state that the lighter inner primaries "often" occur, so they do not necessarily have to be like that. (6) Glutz von Blotzheim *et al.* (1971) say Pallas's can have yellowish legs, this in spite of the plates in Heinzel *et al.* (1972). The drawing of an immature bird in Gooders (1978) also shows yellow feet. (7) The photograph by Loke Wan Tho in Anonymus (1977) shows a young Pallas's with a striking resemblance to our bird as far as the shape and feathering of head and neck, as well as the lightness of the median coverts. (8) F.J. Koning (*pers. comm.*) is of opinion that "the long tail and the very long neck" are characteristic for this species. (9) Birds of the Pallas's Fish Eagle's Palearctic population, in the central Asiatic steppes, where our bird must refer to, usually breed on the ground (Voous 1960). Since this bird spends a great deal of its time on the ground, which corresponds with the easy walking habits of our bird. (10) The bird's familiarity is characteristic for this species.

Occurrence in Western Europe

This would be the fifth observation of the Pallas's Fish Eagle in Europe outside Russia and the second for the Netherlands. The first was seen and shot in Finland in 1926, the second in Poland in 1943 and the third in Norway in 1949 (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971). (It is interesting to note that the first Western European Pallas's was first identified as a "very aberrant White-tailed Eagle" (Hortling 1927).) The first Dutch bird, an adult, was seen and photographed near Barneveld (Gelderland) on 5 October 1976 (Scharringa & Osieck 1978). Unidentified big eagles seen in northeast Poland in the period 1933-40 were probably also Pallas's Fish Eagles (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971).

Summary

From 14 until 19 January 1979 presumably an immature Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucoryphus* was observed in Zuidelijk Flevoland (Zuidelijke IJsselmeerpolders). In the first part of the paper (written in Dutch) the author summarizes the cause of events. In the second part he gives an extensive description of the bird and discusses its identification. He also summarizes the occurrence in Western Europe.

Literature

- Anonymus. 1977. Bharatpur bird sanctuary. Hornbill April-June 1977: 22-30.
 Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K. & Bezzel, E. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 4. Frankfurt am Main.
 Gooders, J. 1978. Birds of mountain and moorland. London
 Heinzel, H., Fitter, R. & Parslow, J. 1972. The birds of Britain and Europe.

London.

- Hortling, I. 1927. Eine ganz eigentümliche individuelle variation des Seeadlers *Haliaeetus albicilla*. Orn Fenn. 4: 16-19.
 King, B., Woodcock, M. & Dickinson, E.C. 1975. A field guide to the birds of South-East Asia. London.
 Scharringa, C.J.G. & Osieck, E.R. 1978. Zeldzame vogels in Nederland 1976. Limosa 51: 137-146.
 Voous, K.H. 1960. Atlas of European birds. London.
 Whistler, H. 1968. Popular handbook of Indian birds. Edinburgh & London.
 Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

STEENAREND *Aquila chrysaetos* OVERWINTEREND IN DE WIERINGERMEER
 GOLDEN EAGLE *Aquila chrysaetos* WINTERING IN THE WIERINGERMEER

Veel vogelaars zagen deze winter in de Wieringermeer (NH) hun eerste Nederlandse Steenarend *Aquila chrysaetos*. Het was een jonge vogel. Fig. 11 en 12 tonen de bovenzijde van de vogel; Fig. 13 en 14 de grote witte vlekken op de ondervleugels.

De eerste en de laatste waarneming werd gedaan door Otto de Vries op 31 december 1978 en op 18 april 1979. Op Oudejaarsdag stond er een ijskoude oosterstorm. Arnoud van den Berg en Gerald Oreel die toevalligerwijs op deze dag in de omgeving van de Wieringermeer op excursie waren, noteerden toen een opvallende roofvogel-trek van Blauwe Kiekendieven *Circus cyaneus* en Smellekens *Falco columbarius* die voor de koude vluchtten. Zij menen dat de Steenarend vrijwel zeker met deze vorsttrek is meegekomen.

9-10. Steenarend *Aquila chrysaetos*, Robbenoordbos, Wieringermeer (N-H), 12 maart 1979 (Arnoud van den Berg)

Tot nu toe zijn er door de CDNA circa 30 gevallen van de Steenarend geregistreerd waarvan bijna de helft vondsten. Nog nooit verbleef er in Nederland zolang een Steenarend in één gebied. Wel is er sprake van twee nooit gepubliceerde overwinteringen van een Steenarend in Drenthe bij Het Fochteloër Veer in de winters van 1973/74 en 1975/76 (E. Roemers *pers. med.*).

Gedurende vrijwel de gehele waarnemingsperiode verbleef de Steenarend in een gebied van slechts twee bij drie km, tussen de Oom Keeseweg en de Sluisgatweg. De vogel sliep steeds in het voor het publiek afgesloten, meest zuidelijke gedeelte van het Robbenoordsebos waar een aantal Aalscholwers *Phalacrocorax carbo* is opgesloten door Staatsbosbeheer dat deze soort probeert te introduceren als broedvogel.

De Steenarend joeg meestal boven de weilanden en akkers tussen het Robbenoordsebos en het Dijkgatbos op Houtduiven *Columba palumbus* en hazen *Lepus capensis*. Als de arend een duif geslagen had, vloog hij er mee naar zijn slaapbos en at zijn prooi daar op. Otto de Vries die een vergunning heeft het bos te betreden, heeft er echter tevergeefs naar plukresten gezocht. Verschillende waarnemers hebben de Steenarend een haas zien eten. Volgens sommigen sloeg de arend ook konijnen *Oryctolagus cuniculus* en Fazanten *Phasianus colchicus*. Eénmaal zag Otto de Vries dat de Steenarend zonder succes drie keer op een ree *Capreolus capreolus* stootte. Er is nooit waargenomen dat de arend op de volop aanwezige eenden joeg. Tevens is nooit vastgesteld dat de Steenarend bij de voederplaats van de opgesloten Aalscholwers aan het eten was.

Gegevens voor dit artikel werden onder andere verkregen van Peter Meijer en Otto de Vries, beiden lid van de KNNV Vogelwerkgroep Wieringermeer.

Summary

A young Golden Eagle *Aquila chrysaetos* was seen from 31 December 1978 until 18 April 1979 in the Wieringermeer (Noord-Holland). The bird frequented a small area and was observed almost daily. This was the first time this irregular visitor has been recorded for such a long period at one location in the Netherlands.

Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

OEHOE *Bubo bubo* BIJ DEN HELDER

EAGLE OWL *Bubo bubo* NEAR DEN HELDER

Al circa vijf jaar geleden vernam ik dat er een Oehoe *Bubo bubo* bij Den Helder (NH) in de Donkere Duinen achter restaurant Duinoord verbleef. Enkele keren heb ik indertijd gepoogd de vogel te zien te krijgen, echter steeds zonder succes. Aangezien ook anderen hem niet konden vinden, raakte de vogel in vergetelheid. Intussen sprak ik de heer W. Groen, boswachter in dit gebied, die zei enige dia's van de vogel te hebben. Hij vermeldde dat de vogel alleen in de winter aanwezig was. Achteraf gezien betwijfel ik het laatste. Onlangs vernam ik van Groen dat hij 's zomers nauwelijks komt in het bosperceel waar de Oehoe zit, om verstoring van de daar ook aanwezige Blauwe Reiger *Ardea cinerea*-kolonie te minimaliseren. Dit is mijns inziens de reden dat hij hem daar niet ziet. Het is dacht ik ook mogelijk dat Groen met bepaalde mededelingen wil voorkomen dat er in de broedtijd mensen naar de uil gaan zoeken. Zelf vond ik de Oehoe pas op 14 en 31 december 1978, dankzij de voorbereidende hulp van met name Klaas Eigenhuis en Edward van IJzendoorn die zijn roestboom wisten te localiseren. Dit voorjaar (1979) trof ik

de Oehoe hierin weer aan op 18 april en 6 mei. De eerste maal om hem samen met Klaas te tonen aan Cecilia Bosman en Frank Rozendaal. Hij vloog toen vrijwel onmiddellijk uit de hoge den. Ik zag toen kans een dia van de vogel te maken, in de vlucht. De tweede maal toonde ik de vogel aan Jelle Scharringa. Deze keer kon ik de enorme vogel zeer kort in de zit zien. Direct vielen de oorpluimen, de grote oranje ogen en de donkere lengtestrepen op de bruine onderzijde op. Alle vier keren toen ik de vogel waarnam, was hij in de top van de den nauwelijks of niet zichtbaar. Meestal vloog hij pas op bij enig stemgeluid. Hij vloog dan altijd door de daar in het bos aanwezige brandgang en zwenkte vervolgens rechts en bleef zodoende in het verboden terrein. Gelukkig heeft hij kennelijk nog een andere favoriete boom want hij is vaak niet in de bekende roestboom te vinden. Pas op 6 mei kon ik vaststellen dat de kleur overeenkwam met die kleur die mij bekend is van de Europese Oehoe's *B.b. bubo*: een warm, vrij donkerbruin. Het is waarschijnlijk een vrouwtje aangezien er nog nooit een geluid van de vogel is gehoord.

De Avifauna van Nederland (1970) vermeldt slechts twee gevallen: een vondst tussen 1882 en 1887 bij Nuth (L) en een onbevestigde waarneming eind maart 1961 bij Losser (O). De oehoe van Den Helder is tot op heden nog niet door de CDNA behandeld.

Het zal vermoedelijk wel gissen blijven naar de herkomst van deze Oehoe. Opmerkelijk is natuurlijk de locatie, in een nogal geïsoleerd bos nabij een zeehaven. Deze locatie komt overeen met die van de Amerikaanse Oehoe *Bubo virginianus* die tenminste vier jaar aanwezig is op Waterland te Velsen (NH). Dit suggereert sterk dat deze Amerikaanse Oehoe van een schip met hout uit Canada voor de Van Gelder-papierfabriek is gevlogen. De houtopslagplaats van deze papierfabriek bevindt zich ten noorden van het Noordzeekanaal terwijl Waterland recht aan de overkant ligt. De Oehoe van Den Helder zou op een dergelijke wijze in Nederland kunnen zijn gekomen. Monsees (1966) maakt melding van een waarschijnlijke Oehoe op een schip voor de Nederlandse kust.

Summary

For more than five years an Eagle Owl *Bubo Bubo* has regularly been observed in a small pine forest along the coast near Den Helder (Noord-Holland). Its probable wild origin is discussed. Near the harbour of IJmuiden (Noord-Holland) a male Great Horned Owl *Bubo virginianus* has been present since 1975. This locality strongly suggests that this bird has arrived from North America on board ship. Some people are the opinion that the Eagle Owl also could have arrived on board ship. This century there is only one unconfirmed record for the Netherlands.

Literatuur

- Commissie voor de Nederlandse Avifauna, De. 1970. Avifauna van Nederland. Tweede druk. Leiden.
- Monsees, G.R. 1966. Waarneming van een zeer grote uil. Limosa 39: 216-217.
- Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

HUME'S TAWNY OWL *Strix butleri* IN ISRAEL

In 1973 Yossi Leshem, ornithologist of the Nature Protection Society in Israel, saw and photographed the Hume's Tawny Owl *Strix butleri* in the wild. This was probably the first time that it had ever been photographed. When it became known that it existed in the Judean Desert, more and more observations were made over the years. It appears that in the Judean Desert it is far from rare, on the contrary, Hume's Tawny Owls were seen in most of the large wadis that spill into the Dead Sea Valley. Between 1973 and 1978 15 specimens were found that had been killed by cars. This was three times the number of birds that were found in all collections in the world! One bird was found with symptoms of poisoning. The person who found the owl treated it and has kept it in his house for over four years now. This is probably the first time that this bird has been kept in captivity

As of 1978 the Hume's Tawny Owl was sighted in 31 different localities in the Judean Desert, the Negev and Arava and in Sinai. The owl's habitat is in desert but near water sources which are located in steep cliffed wadis. The call is a "WHOOO-Who-Whoo" and I have heard it the most in the months from February until April. One of the best places to see the owls is on the grounds of the Field School at Ein Gedi near the Dead Sea where they can be seen almost any night.

Pellets collected from some owls by Yossi Leshem and myself showed they ate the following animals.

11. Hume's Tawny Owl/Palestijnse Bosuil *Strix butleri*, Ein Gedi, Israel, 17 December 1976 (Len Aronson)

Mammals:	Rock Gerbil	<i>Gerbillus dasyurus</i> <i>Gerbillus helleyi</i> <i>Meriones crassus</i>
	Bushy-tailed Jird	<i>Sekeetamys calurus</i>
	Golden Spiny Mouse	<i>Accomys russatus</i>
	Lesser White-tooted Shrew	<i>Crocidura suaveolens</i>
Reptiles:	Fan-toed Gecko	<i>Ptyodaotulus hasselquistii</i>
	Starred Agama	<i>Agama stellio</i>
Birds:	Desert Lark	<i>Ammomanes deserti</i>
	House Sparrow	<i>Passer domesticus</i>
Arthropods:	grasshopper	<i>Sphodromerus pilipes</i>
	scorpion	<i>Nebo hierochonticus</i>
	other unidentifiable arthropods	

Len Aronson, Segalio 1, Kiryat Tivon, Israel

On 16 March and 7 April 1977 Len Aronson showed me the Hume's Tawny Owl *Strix butleri* at night, using a dazzle-light. The bird perched on telegraph poles and the fence around the Field School at Ein Gedi. I noticed the following inaccuracies in the illustrations in "Owls of the world" by J.A. Burton (1973) and in "The birds of Britain and Europe" by H. Heinzel, R. Fitter & J. Parslow (1973). (1) The upperparts are much greyer than suggested in Burton (*l.c.*). The underparts are moreover whiter. (2) The iris is not dark coloured as pictured in Burton (*l.c.*) and Heinzel *et al.* (*l.c.*) but yellow. This colour can easily be seen in the field. Arnoud van den Berg

STELTKLUTEN *Himantopus himantopus* BIJ ALMERE

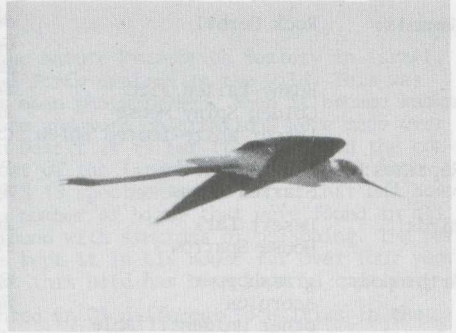
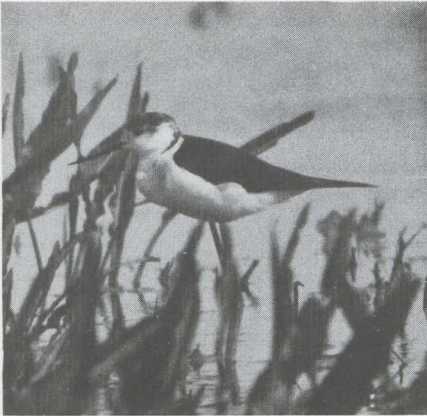
BLACK-WINGED STILTS *Himantopus himantopus* NEAR ALMERE

Op 9 mei 1979 ontdekten Cecilia Bosman en Klaas Eigenhuis twee Steltkluten *Himantopus himantopus* in Zuidelijk Flevoland (ZIJP). Later bleek dat de vogels al twee dagen eerder waren opgemerkt. De Steltkluten bevonden zich op een door dijkes omgeven opspuiterrein ten noorden van Almere, daar, waar de Waterlandse Weg de Barkweg bereikt.

Natuurlijk weet iedereen hoe een Steltkluut eruit ziet. Omdat er echter enige onenigheid ontstond over het geslacht, wil ik daarover enkele opmerkingen maken.

Aangezien de Steltkluten bovenop de kop en de achterhals vrij veel zwart vertoonden (type 2 à 3 volgens Glutz von Blotzheim *et al.* 1975), ontstond bij sommige waarnemers het idee dat het hier om twee mannetjes ging. De afbeeldingen in Peterson *et al.* (1976), de tekst en afbeeldingen in Heinzel *et al.* (1973) en in Bruun & Singer (1978) suggereren dat vrouwtjes een geheel witte kop en hals hebben en een net zo zwarte rug als mannetjes.

Vrouwtjes hebben echter ook vaak zwart op de kop en achterhals en de hoeveelheid daarvan blijkt zowel bij mannetjes als bij vrouwtjes bijzonder variabel en is

12-13. Steltkluut *Himantopus himantopus*, Almere, Zuid-Flevoland (ZIJP), 19 mei 1979 (*Jan Mulder*); Biesbosch (Z-H), 6 juni 1976 (*Jan Mulder*)

daarom als hulpmiddel bij de geslachtsbepaling van weinig waarde (Glutz von Blotzheim *et al.* 1975, Prater *et al.* 1977). Alleen als er extreem veel zwart op de kop en achterhals voorkomt, is het zeker geen vrouwtje.

Van meer belang is het dat een vrouwtje bruinere veren op de bovenzijde heeft. Met deze kennis gewapend kon gemakkelijk geconstateerd worden dat het een paartje betrof. Dit was eigenlijk ook wel te verwachten van twee regelmatig baltsende en copulerende Steltkluten.

Op 26 mei verscheen nog een derde Steltkluut in het terreintje, een vrouwtje dat mogelijk de zelfde vogel was die de vorige dag langs de Knardijk, Zuidelijk Flevoland werd waargenomen.

Voorts werden begin mei ook nog twee Steltkluten gezien bij de Roggebotse Plas nabij Kampen (O).

Summary

At least five Black-winged Stilts *Himantopus himantopus* stayed in Zuidelijk Flevoland (Zuidelijke IJsselmeerpolders) during May. One pair has been seen nesting near Almere. Sexing and some mistakes in field guides are discussed.

Literatuur

- Bruun, B. & Singer, A. Birds of Britain and Europe. Second edition. London, New York, Sydney & Toronto.
- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. 1975. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 6. Wiesbaden.
- Heinzel, H., Fitter, R. & Parslow, J. 1973. De Europese vogels in kleur. Amsterdam & Brussel.
- Peterson, R.T., Mountfort, G. & Hollom, P.A.D. 1976. Petersons vogelgids. Dertiende druk. Amsterdam & Brussel.
- Prater, A.J., Marchant, J.H. & Vuorinen, J. 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders. Tring.

Han Blankert, Leendert Meeszstraat 8, 2015 JS Haarlem

DOUGALLS STERN *Sterna dougallii* BROEDEND EEN KILOMETER BUITEN NEDERLAND

ROSEATE TERN *Sterna dougallii* BREEDING ONE KILOMETER OUTSIDE THE NETHERLANDS

Voor het vierde achtereenvolgende jaar is er een Dougalls Stern *Sterna dougallii* aanwezig in Het Zwin (West-Vlaanderen, België). Evenals de vorige jaren is er sprake van dat de vogel is gepaard met een Visdief *Sterna hirundo*. Vanaf 26 mei is de vogel hardnekkig broedend vanaf de dijk te zien. (Bovendien zijn er minstens zes Zwartkopmeeuwen *Larus melanocephalus* tussen de Visdieven en Kokmeeuwen *Larus ridibundus* aanwezig.)

De kolonie is zeer eenvoudig te vinden. Vanaf de Belgische ingang van Het Zwin loopt men in drie minuten langs het restaurant naar de dijk waarvandaan men een schitterend gezicht op de kolonie heeft. De dijk ligt aan de oostkant van het kleine, verboden terrein van de kolonies. Aan de westkant wordt dit gebied begrensd door de zeeduinen. De kolonies bevinden zich op circa vijf eilandjes in de verbrede zuidpunt van een geul die overigens in Nederlands grondgebied ligt. De vogel is te vinden op een kleiner eiland achter een groot, grazig eiland met veel Kokmeeuwen. Hij broedt er op de zuidzijde achter een stuk vegetatie op zanderig terrein.

Een telescoop is onmisbaar om hem goed te zien. Hij valt vooral op door de wittere mantel en de veel langere staart dan de Visdief. De snavel is vrijwel geheel zwart.

Deze broedplaats is slechts 1200 m vanaf de Nederlandse grens in België. De grens loopt midden door Het Zwin en is vanaf de dijk uitstekend te overzien. Het is duidelijk dat de vogel gedurende zijn aanwezigheid regelmatig op Nederlands grondgebied moet komen, vooral als de broeddriften luwen en de vogel wat verder van de kolonie gaat.

Voor verdere informatie, zie Burggraave (1977).

Summary

For the fourth year in succession a Roseate Tern *Sterna dougallii* shares its nest with a Common Tern *Sterna hirundo* just 1200 m from the Dutch border. It seems clear that this Roseate Tern - a straggler in the Netherlands - is regularly flying above Dutch territory.

Literatuur

Burggraave, G. 1977. Waarnemingen bij een vermoedelijk gemengd broedpaar Dougalls Stern, *Sterna dougallii*, x Visdief, *Sterna hirundo*, te Knokke. Giervalk 67: 75-80.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

WITWANGSTERN *Chlidonias hybridus* BIJ ALMERE

WHISKERED TERN *Chlidonias hybridus* NEAR ALMERE

Op 21 mei 1979 troffen Arnoud van den Berg, Cecilia Bosman, Klaas Eigenhuis en Amy Pluim Mentz een Witwangstern *Chlidonias hybridus* aan in Zuidelijk Flevoland (ZIJJP). Zij vonden de vogel om 18:05 boven een opgespoten terrein aan de oostkant van de Kraanvogelweg, tussen de afslagen Kemphaanweg en Kievitsweg. Arnoud en Klaas hebben de vogel ongeveer 10 minuten bekeken, alvorens zij naar een nabijgelegen telefooncel gingen om belangstellenden te waarschuwen. Ondertussen bleven Cecilia en Amy naar de vogel kijken. Na nog eens een kwartier vertrok de stern.

De Witwangstern hield zich op tussen een 50-tal Kokmeeuwen *Larus ridibundus* en enkele juveniele Dwergmeeuw *Larus minutus*. Er vlogen geen sterns boven het met dijkjes omgeven terrein.

De Witwangstern was volledig in zomerkleed en vloog niet echt sternachtig maar meer als een Dwergmeeuw. De volgende kenmerken werden genoteerd. De ondervleugels waren opvallend licht, lichter dan van de hier afwezige Zwarte Stern *Chlidonias niger*. De rest van de onderzijde was zwart, met uitzondering van de contrasterende witte anaalstreek en de lichte staart. De gehele bovenzijde (de gevorkte staart, de rug en de bovenvleugels) was egaal lichtgrijs. De kop was zeer opvallend zwart-wit-zwart, dit vanwege de witte wangen en de zwarte kopkap en nek. Door zijn telescoop (15-60 x) kon Arnoud de rode snavelkleur vaststellen wanneer de vogel nu en dan even ging zitten op een droogliggend stuk in het onder water gelopen terrein.

Wat het meest frappeert, is het feit dat deze waarneming is gedaan na de doortrek van Zwarte Sterns die begin mei nog in grote getalen in Zuidelijk Flevoland aanwezig waren. De 1000-en in het voorjaar doortrekkende Zwarte Sterns broeden waarschijnlijk in Polen of nog oostelijker (Scharringa & de Miranda 1977, Sharrock 1974). De Witvleugelsterns *Chlidonias leucopterus* die de laatste jaren regelmatig in Zuidelijk Flevoland worden gezien (Scharringa & de Miranda 1977), zijn altijd te vinden tussen de Zwarte Sterns zoals ook dit voorjaar weer is vastgesteld (Kees Breek *pers. med.*) Dat de Witwangstern nu is vastgesteld in afwezigheid van Zwarte Sterns, zou een aanwijzing kunnen zijn dat de Witwangsterns uit het voorjaar afkomstig zijn uit Zuidwest-Europa. In dit verband zij verwezen naar Sharrock & Sharrock (1976) die het voorkomen van de soort in Groot-Brittannië en Ierland hebben bestudeerd. Zij schrijven over het voorkomen in het voorjaar het volgende: "...they derive from overshooting by the west European population and not from the east". Dat in Denemarken slechts éénmaal (Anonymus 1978, Dybbro 1978) en in Zweden nooit (Svensson 1978) een Witwangstern is gezien, is ook een aanwijzing dat de Witwangsterns niet uit het oosten komen. Anderzijds krijgt men bij Kapocsy (1979) de indruk dat Witvleugelsterns zich op grond van hun gedrag en wijze van voedselzoeken gemakkelijker aansluiten bij Zwarte Sterns dan Witwangsterns. Dit kan er ook een reden van zijn dat de Witwangstern niet tussen de grote groepen *Chlidonias*-soorten werd gezien.

Summary

On 21 May 1979 a Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* was seen near Almere in Zuidelijk Flevoland (Zuidelijke IJsselmeerpolders). The author gives a short description of the bird which was in full breeding plumage. The appearance of the bird after the passage of thousands of Black Terns *Chlidonias niger* is discussed and compared with the occurrence of the White-winged Black Terns *Chlidonias leucopterus* which are usually seen in the Netherlands in large flocks of Black Terns. According to the author Whiskered Terns come from other regions than the White-wingeds. Moreover differences in behaviour between the *Chlidonias*

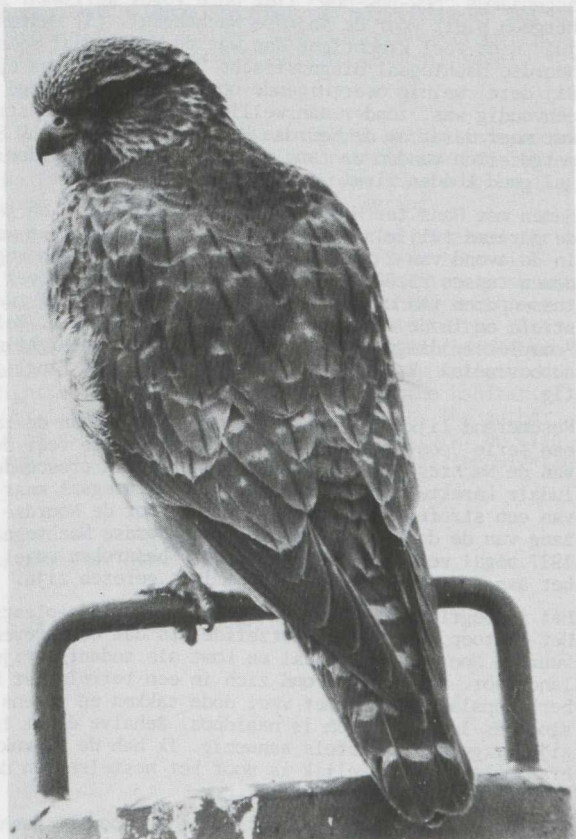
species, as given by Kapocsy (1979), could be a reason for the separate appearance of Whiskered and Black Terns.

Literatuur

- Anonymus. 1978. European news. Brit. Birds 71: 582-587.
 Dybbro, T. 1978. Oversigt over Danmarks fugle 1978. København.
 Kapocsy, G. 1979. Weissbart- und Weissflügelseeschwalbe. Wittenberg.
 Scharringa, C.J.G. & de Miranda J.F. 1977. Het voorkomen en de status van de Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus* in Nederland. Limosa 50: 27-33.
 Sharrock, J.T.R. 1974. Scarce migrant birds in Britain and Ireland. Berkhamsted.
 Sharrock, J.T.R. & Sharrock, E.M. 1976. Rare birds in Britain and Ireland. Berkhamsted.
 Svensson, L. (ed) 1978. Sveriges fågler. Stockholm.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

14. Raadselvogel 1/Mystery
 bird 1. Oplossing in het
 volgende nummer/Solution
 in the next issue.

OPNIEUW NOORDSE NACHTEGAAL *Luscinia luscinia* OP VLIELANDAGAIN THRUSH NIGHTINGALE *Luscinia luscinia* ON VLIELAND

Half mei 1979 ontdekte Rob Koenekoop op Vlieland (F) een Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* die op exact de zelfde plaats zong als waar in 1978 deze soort was vastgesteld, onder andere tijdens de voorjaarsexcursie van de Club van Nederlandse Vogelkundigen (CNV). De locatie is niet ver van het Posthuis, daarvan daan gezien ongeveer 75 m voor de eerste houten bank, links van de weg. Op 24 mei, Hemelvaartsdag, had ik de gelegenheid de vogel 's middags te beluisteren. Hij zong weinig en steeds korte perioden. De bandopname die Klaas Eigenhuis daarvan maakte, zorgde naderhand voor enige discussie.

Orr (1976) onderscheidt een viertal punten waarin de zang van de Noordse Nachtegaal verschilt met die van de Nachtegaal *Luscinia megarhynchos*. (1) Bij het vergelijken van deze punten met onze opname, moet ik zeggen dat ik de draagkracht van de zang van onze vogel niet groter vond dan die van de Nachtegaal. (2) Het zogenaamde "pew-pew-pew" liet onze vogel weliswaar horen maar nooit in crescendo, hetgeen pleit voor de Noordse Nachtegaal. (3) Daarentegen vond ik het "jug-jug-jug" niet veel krachtiger dan wat de Nachtegaal soms laat horen. (4) Het voor de Noordse Nachtegaal diagnostische "chiddy-ock" was op de bandopname niet te horen. Bij deze weinig overtuigende opsomming moet gezegd worden dat de zang relatief eenvoudig was, zonder aanzwellingen en met korte strofes die weinig varieerden, wat meer duidt op de Noordse Nachtegaal. Ook Rienk Slings (*pers. med.*) en zijn metgezellen vonden de zang atypisch maar twijfelden niet, temeer daar zij de vogel goed konden zien.

Samen met Hans ter Haar, Edward van IJzendoorn en Kees Klaver besloot ik vanwege de gerezen twijfels op 2 en 3 juni met Pinksteren wederom naar Vlieland te gaan. In de avond van 2 juni konden wij de zang van de vogel langdurig op de band opnemen tussen 23:00 en 24:00. Het "chiddy-ock" bleek daarbij nu regelmatig met tussenpozen van enkele minuten te horen, meestal twee keer achtereenvolgend in een strofe en in de daarop volgende strofe nogmaals. Volgens Orr (*l.c.*) is dit een "completely diagnostic feature of the Thrush Nightingale's song". De zang leek nu bovendien krachtiger dan in de middag en Zanglijster *Turdus philomelos*-achtig.

Resumerend lijkt mij het meest opmerkelijk aan de zang dat de vogel regelmatig een serie "pew-pew-pew"-tonen liet horen die veel overeenkomst vertoont met die van de Nachtegaal. Dat deze tonen nooit in crescendo zijn en dat zij geen preludair karakter hebben zoals bij de Nachtegaal maar een integraal deel vormen van een strofe, pleit mijns inziens voor de Noordse Nachtegaal. Het feit dat de zang van de door velen beluisterde Noordse Nachtegaal bij de Diemerdijk (NH) in 1977 nogal verschilt met die van de besproken vogel op Vlieland, is eveneens de bet aan de twijfels die bij sommigen gerezen zijn.

Het is begrijpelijk dat de vogel op de zelfde plaats aanwezig was als in 1978. Het biotoop is namelijk hetzelfde als dat beschreven door Orr (*l.c.*) als ideaal voor de Noordse Nachtegaal en komt als zodanig vrijwel nergens anders op Vlieland voor. De vogel bevond zich in een terrein met hoge elzen en ondergroei van berkenopslag, bramen met veel dode takken en varens waardoor diverse kleine slootjes lopen. Rondom is naaldbos. Behalve dicht langs de geasfalteerde weg zijn er geen brandnetels aanwezig. Ik heb de indruk dat de aanwezigheid van brandnetels noodzakelijk is voor het nestelen van de Nachtegaal en niet voor dat van de Noordse Nachtegaal.

Mijn eigen summiere ervaring is dat de Noordse Nachtegaal frequenter hoog in de bomen en buiten dekking van vegetatie zingt dan de Nachtegaal. De vogel van Vlieland zong vaak vanuit kruinen van de elzen op circa acht m hoogte.

In de ochtend van 3 juni kregen wij de beste indrukken van het uiterlijk van de vogel. Orr (*l.c.*) benadrukt dat veldidentificatie op uiterlijk alléén erg moeilijk is. Niettemin was bij de betreffende vogel de karakteristieke borsttekening te zien, hoewel niet zo duidelijk als vaak afgebeeld is. De vlekjes waren alleen zichtbaar op de zijden van de borst (zie ook de beschrijvingen door Rob Koenekoop en Rienk Slings). Mij viel vooral de lichte keel op die contrasteerde met de overige grijzere onderdelen. De rug is grijsbruin en geeft niet de roodbruine indruk zoals bij de Nachtegaal. De staart heeft wel warme, roodachtige kleuren.

Overigens kregen wij geen enkele keer de aanwijzing dat er sprake is van een broedgeval. Op 24 mei hoorden wij even de alarmroep "karrrr". Nooit zagen wij een tweede exemplaar.

Er gaan geruchten dat in 1977 een Nachtegaal op de zelfde plaats aanwezig was op Vlieland als waar de volgende twee jaren de Noordse Nachtegaal kwam. Het zou interessant zijn als hier iets over bekend zou worden omdat het gegevens zou kunnen opleveren over de biotoopkeuze van de Nachtegaal. Er zou echter ook kunnen blijken dat er al een Noordse Nachtegaal aanwezig was in 1977, het jaar waarin deze soort langs de Diemerzeedijk werd gevonden. De moeilijkheden met de identificatie van de vogel van Vlieland 1979 en het tamelijk grote verschil in zang van die van de Diemerzeedijk 1977 maken een dergelijke gedachte reëel.

Summary

The Thrush Nightingale *Luscinia luscinia* is a straggler in the Netherlands, recorded for the first time in 1968 and six times since. Five records are from the isles of the Waddenzee and two from the vicinity of Amsterdam (Noord-Holland). The last three years it occupied territories throughout the spring.

In 1978 and 1979 it was present at the same place on the isle of Vlieland (Friesland). After having made recordings on 24 May 1979, the author was left with some doubts. The "chiddy-ock" as described by Orr (1976), was completely absent. In the night of 2 June new recordings were made on which the "chiddy-ock" occurred every few minutes, often repeated once or twice, and again in the following strophe. The bird also often uttered "pew-pew-pew" sounds like the Nightingale *Luscinia megarhynchos* but never in crescendo and always fully integrated in the song whereas in the Nightingale it seems more a prelude. The habitat of the bird is as described by Orr (*l.c.*). Stinging nettle is absent. The author proposes that stinging nettle is usually in a Nightingale's territory. He also noted that the Thrush Nightingale often sings high in trees whereas the Nightingale usually does not.

Literatuur

Orr, N. 1976. Studies of less familiar birds 180: Thrush Nightingale. Brit. Birds 69: 265-271.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

WAARNEMINGEN VAN APRIL, MEI EN BEGIN JUNI 1979

RECORDS FROM APRIL, MAY AND EARLY JUNE 1979

Waterwild/Waterfowl

De meeste zeldzame ganzen die de afgelopen winter in Nederland verbleven, waren in april vertrokken. Op de Scheelhoek, Goeree-Overflakkee (ZH) verbleef eind april nog een Roodhalsgans/Red-breasted Goose *Branta ruficollis* tussen circa 750 late Brandganzen/Barnacle Geese *Branta leucopsis* (van welke soort op 4 mei nog 3 600 op Schiermonnikoog (F) werden geteld). Van de Canadese Ganzen/Canada Geese *Branta canadensis* zijn slechts een drietal achtergebleven: op de Scheelhoek één en in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) twee exemplaren tussen circa 500 Grauwe Ganzen/Greylag Geese *Anser anser*. In de laatst genoemde groep bevonden zich in de tweede helft van mei ook een Kleine Rietgans/Pink-footed Goose *Anser brachyrhynchus* en een blauwe Sneeuwganzen/Snow Goose *Anser caerulescens*. Op de Scheelhoek is eveneens een blauwe Sneeuwganzen aanwezig, vermoedelijk dezelfde die vorig jaar hier lange tijd verbleef.

Zeevogels/Seabirds

Op de Hondsbosse Zeewering (NH) konden op 30 april 12 langsvliegende duikers/divers als Parelduiker/Black-throated Diver *Gavia arctica* worden gedetermineerd omdat zij (gedeeltelijk) in zomerkleed waren. Op 24 mei vloog dichtbij een IJssduiker/Great Northern Diver *Gavia immer* in prachtkleed langs in noordelijke richting.

Andere opmerkelijke waarnemingen op zee waren die van een Vaal Stormvogeltje/Leach's Petrel *Oceanodroma leucorhoa* tussen de pieren van IJmuiden (NH) op 28 april en van een Stormvogeltje/Storm Petrel *Hydrobates pelagicus* op zee voor de Hondsbosse Zeewering in de eerste week van juni. Van Noordwijk aan Zee (ZH) komt een onbevestigde waarneming van een Kuhls Pijlstormvogel/Cory's Shearwater *Calonectris diomedea* en langs de Hondsbosse Zeewering vloog een Zwarte Zeekoet/Black Guillemot *Cephus grylle* in zomerkleed zuidwaarts.

De toename van het aantal waarnemingen van Noordse Stormvogels/Fulmars *Fulmarus glacialis* wordt zeer duidelijk getoond door een waarneming van maar liefst 400 exemplaren achter een visserschip die de haven van IJmuiden binnenvoer.

Op 16 april werden enkele Grote Jagers/Great Skuas *Stercorarius skua* waargenomen bij Scheveningen (ZH), op de Hondsbosse Zeewering en op Ameland (F). Twee Middelste Jagers/Pomarine Skuas *Stercorarius pomarinus* vlogen op 24 en 25 mei noordwaarts over zee bij de Hondsbosse Zeewering en op 24 mei waren hier tevens twee Reuzensterms/Caspian Terns *Sterna caspia*.

De bij Scheveningen overwinterende juveniele Grote Burgemeester/Glaucous Gull *Larus hyperboreus* werd er op 21 april voor het laatst gezien. Op 5 mei vloog er een exemplaar boven een deel van de CNV-excursie die zich op een boot te Harlingen (F) bevond.

Van de drie à vier overwinterende Zwartkopmeeuwen/Mediterranean Gulls *Larus melanocephalus* in Scheveningen werden er gedurende de eerste drie weken van april nog één à twee gezien. Midden mei verbleef er een exemplaar op Vlietland bij Leidschendam (ZH). Tenminste zes Zwartkopmeeuwen bevinden zich in de kolonie van Het Zwin, ten zuiden van Cadzand (Z), juist over de grens in België. Hier broedt ook een Dougalls Stern/Roseate Tern *Sterna dougallii* die is gepaard met een Visdief/Common Tern *Sterna hirundo*.

Roofvogels/Raptors

De veteraan onder de "rarities", de Oehoe/Eagle Owl *Bubo bubo*, is nog steeds

15. Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*, Haags verversingskanaal, Scheveningen, (Z-H), 25 februari 1979 (Gerard Dumay)

aanwezig bij Den Helder (NH). Van de sinds 1973 in Noordoost-Drenthe aanwezige Ruigpootuilen/Tengmalm's Owls *Aegolius funereus* werden slechts drie zingende mannetjes aangetroffen.

De Steenarend/Golden Eagle *Aquila chrysaetos* van de Wieringermeer (NH) bleef tot 18 april. Door één waarnemer werd op 10 april op St Philipsland (Z) een sub-adult mannetje Steppenkiekendief/Pallid Harrier *Circus macrourus* gezien. Bij Wijdenes (NH) werd op 2 juni een zieke Slangenarend/Short-toed Eagle *Circus gallicus* gevonden die op 5 juni in het vogelasiel te Bergen (NH) overleed.

Van de gewonere roofvogels viel vooral het grote aantal vrouwen/kites op dat werd waargenomen. Van de Rode Wouw/Red Kite *Milvus milvus* is weer een broedgeval bekend en de Zwarte Wouw/Black Kite *Milvus migrans* werd al op 4 maart waargenomen, een evenaring van het record uit 1954. Van de Ruigpootbuizerden/Rough-legged Buzzards *Buteo lagopus* die deze winter in Flevoland (ZIJP) zo talrijk waren, bleven er enkele tot diep in mei. Roodpootvalken/Red-footed Falcons *Falco vespertinus* zijn vooral gedurende de eerste week van juni langs de Knardijk (ZIJP) gezien.

Rallen/Rails

Van deze groep werden slechts Kwartelkoningen/Corncrakes *Crex crex* en Porseleinhoenen/Spotted Crakes *Porzana porzana* gemeld. Ongebruikelijk was op 10 juni een Kwartelkoning bij de ingang Bergweg van Het Nationale Park De Kennemerduinen te Bloemendaal (NH). Vrij grote aantallen (tot vijf exemplaren) Porseleinhoenen bevonden zich langs de Knardijk (ZIJP), in de Kil van Hurwenen bij Zaltbommel (Gld) en bij Ruigoord, Sloterdijk (NH). Op Vlieland (F) was een vogel op 3 juni midden

16. Kwartelkoning *Crew crew*, Bloemendaal (NH), juni 1979 (Max Verstappen)

op de dag aan het roepen.

Zeldzame waadvogels/Rare waders

De laatste jaren zijn er diverse keren in weinig bezochte gebieden Steppenkievit/Sociable Plovers *Chettusia gregaria* gezien door slechts enkele waarnemers. Ook dit voorjaar is er een melding van een exemplaar dat tussen 12 en 14 april ten noorden van Ferwerd (F) verbleef.

De Grote Franjepoot/Wilson's Phalarope *Phalaropus tricolor* is te Rilland Bath (Z) gefotografeerd, na eerder in België te zijn gezien. Het was een vrouwtje in zomerkleed.

17. Grote Franjepoot *Phalaropus tricolor*, Rilland Bath (Z), 4 juni 1979 (Marc Sloodmaekers BVNF)

Zuidelijke soorten/Southern species

Er zijn vanaf eind mei diverse waarnemingen gedaan van solitaire Kwakken/Night Herons *Nycticorax nycticorax* zoals tot en met 30 mei te Amersfoort (U), op 2 juni bij Leidschendam (ZH) en op 8 juni op de Ankeveense Plassen (NH). Koereigers/Cattle Egrets *Bubulcus ibis* werden gemeld in de tweede helft van mei uit Garijp (F) en bij Haarlem (NH).

Tweemaal werd er een Witwangstern/Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* gezien: op 21 mei bij Almere (ZIJP) en op 24 mei op Vlietland bij Leidschendam.

Uit Flevoland (ZIJP) kwamen meldingen van tenminste vijf Steltkluten/Black-winged Stilts *Himantopus himantopus* en een éénmanswaarneming van een Kleine Klapkester/Lesser Grey Shrike *Lanius minor* op 4 juni.

Zondag 20 mei verbleef er slechts 1½ uur lang een Bijeneter/Bee-eater *Merops*

apiaster op Vlieland (F). Ook Scharrelaars/Rollers *Coracias garrulus* bleven erg kort op de plaatsen waar ze werden gevonden, zoals bij Numansdorp (ZH) en Antwerpen (Antwerpen, België), in de eerste dagen van juni.

Ongewone doortrekkers/Unusual migrants

Tussen de talloze Zwarte Stern/Black Terns *Chlidonias niger* die begin mei in Flevoland (ZIJP) verbleven, konden enkele waarnemers een paar Witvleugelsterns/White-winged Black Terns *Chlidonias leucopterus* ontdekken.

In de vlasakkers van Zuidelijk Flevoland waren met name langs de Roerdompweg nog wat Morinelplevieren/Dotterels *Charadrius morinellus* te zien, maximaal een groep van 32 exemplaren op 20 mei.

In Noord-Holland is driemaal een Zwarte Ooievaar/Black Stork *Ciconia nigra* vastgesteld. Midden april liep er een vogel in de sloten juist ten noorden van Winkel. Op 18 mei werd er een exemplaar gezien in het Robbenoordsbos, Wieringermeer en in de eerste week van juni vloog er één over de duinen bij Castricum.

Enkele Kraanvogels/Cranes *Grus grus* werden begin april langs de Noordzeekust en bij het IJsselmeer waargenomen. Op de avond van 9 april streek op het Engbertsdijkveen (O) een groep van 450 exemplaren neer.

Slechts één Hop/Hoopoe *Upupa epops* werd gemeld: waargenomen eind april in de dorpskern van Noordwijk aan Zee (ZH).

Een jong mannetje Roodmus/Scarlet Rosefinch *Carpodacus erythrinus* werd gezien en gehoord op Rottumeroog (Gr) op 5 juni.

Zeldzame territoriale zangvogels/Rare territorial songbirds

De Noordse Nachtagaal/Thrush Nightingale *Luscinia luscinia* kwam half mei naar precies de zelfde plaats op Vlieland (F) als in 1978.

Van alle Cettis Zangers/Cetti's Warblers *Cettia cetti* die het afgelopen jaar nog in Nederland broedden, is er mogelijk slechts één de winter doorgekomen: langs de Oude Maas bij IJsselmonde (ZH), in de Carnisse Grienden.

Zilverreigers/Egrets

De Grote Zilverreiger/Great White Egrets *Egretta alba* die in 1978 in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) met succes broedden, zijn dit jaar niet teruggekomen. Wel is op 7 juni een exemplaar ten noordoosten van Lage Zwaluwe (NB), nabij de Biesbosch, gezien. Nadat er vanaf midden mei reeds diverse Kleine Zilverreigers/Little Egrets *Egretta garzetta* bij Almere (ZIJP) en langs de Knardijk (ZIJP) gezien waren, bleek deze soort in de eerste week van juni een nest te hebben achter de Aalscholver/Cormorant *Phalacrocorax carbo*-kolonie dat een ei bevatte.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid
Arend Wassink, Boulevard 78, 2225 HA Katwijk aan Zee

TELESCOPEN UIT AMERIKA

Elke vogelaar krijgt vroeg of laat het gevoel dat hij iets mist. Om mij te beperken tot het optische vlak: een telescoop of een grote kijker. Bij de keus tussen een grote kijker en een telescoop speelt persoonlijke voorkeur een grote rol. Op het gebied van kijkers zijn de beste ter wereld in Nederland verkrijgbaar. Maar als je tot de conclusie bent gekomen dat de aanschaf van een telescoop de voorkeur verdient boven een grote kijker, blijkt zich het merkwaardige feit voor te doen dat enkele handzame, gemakkelijk te vervoeren telescopen niet in Europa verkrijgbaar zijn! Uit reacties in het veld is gebleken dat velen graag willen weten waar en hoe deze telescopen te verkrijgen zijn.

Telescopen met een zoom-objectief verdienen de voorkeur boven die met verwisselbare objectieven. Het verwisselen kost (te) veel tijd en in geval van koude levert dat, met stijve vingers en bibberende ledematen, grote moeilijkheden op.

Twee niet in Europa verkrijgbare telescopen wil ik hier noemen: de Bausch & Lomb Discoverer 15-60 x 60 en de uit het zelfde nest afkomstige Bushnell Spacemaster II 20-45 x 60.

Bausch & Lomb Discoverer 15-60 x 60 Zoom

Deze in Japan gefabriceerde en in de USA en Canada verkrijgbare telescoop van 1360 g en een lengte van 44,5 cm worden door M.A. Ogilvie & J.T.R. Sharrock (1978, 'British Birds' binoculars and telescopes survey, *Brit. Birds* 71: 429-439) genoemd als de beste welke op het ogenblik op de markt is. De weinige Nederlandse eigenaars en zij welke het vergund was een blik door deze telescoop te werpen, zijn enthousiast over de helderheid van het beeld en het bedieningsgemak. Een nadeel is dat het beeld naar de rand toe onscherp wordt. Een groot voordeel bij deze telescoop is echter dat Bausch & Lomb adapters levert voor verschillende camera's waardoor de telescoop als super telelens kan fungeren (1000-4000 mm). Uiteraard is een stevig statief hierbij onmisbaar. De foto's welke de telescoop levert, zijn van zeer acceptabele kwaliteit. Vooral omdat de telescoop geen diafragma bezit, zal de scherptediepte veelal problemen opleveren. Bovendien is, om het scherpstellen te vergemakkelijken, een maagdelijk matglas in de camera aanbevelenswaardig. Er kunnen prima identificatiefoto's mee worden gemaakt welke bij éénmanswaarnemingen grote diensten kunnen bewijzen.

Bushnell Spacemaster 20-45 x 60 Zoom

Deze telescoop is kleiner, lichter en daardoor handzamer. Hij heeft een kleiner bereik: 20-45 x, tegen 15-60 x voor de Discoverer. Het bedieningsgemak ligt op een hoog peil. De scherpstelknop is zelfs met de dikste handschoen aan nog gemakkelijk te bedienen. Het hele beeld is glashelder en vertoont geen onscherpte naar de randen toe. Het nadeel van deze telescoop is dat er geen camera op gemonteerd kan worden. In de USA en Canada wordt deze telescoop op zeer grote schaal gebruikt en scoort daar zeer hoog.

Herhaaldelijk is het voorgekomen dat in het veld gevraagd werd waar de telescopen vandaan kwamen en hoe ze besteld konden worden. Bausch & Lomb stuurt de Discoverer op voor rond de US \$ 300; de Spacemaster is goedkoper. Aan invoerrechten en BTW kan op ongeveer 35 % van de waarde worden gerekend. Het adres is: Bushnell Optical Company/Division of Bausch & Lomb, 2828 East Foothill Boulevard, Pasadena CA 91107, USA. Bovendien is het natuurlijk mogelijk te vragen aan familie, vrienden en bekenden, om bij een bezoek aan de USA of Canada er een mee te nemen. In Canada worden ze onder meer verkocht bij: Toronto Camera, 340 Yonge Street, Toronto, Ontario M5B 1R9. In dat geval bespaar je de verzendkosten. Als je in bezit bent van een auto, verdient de aanschaf van een raamstatief aan-

beveling. Comfortabeler vogelen is nauwelijks denkbaar.

Kees (C.) Klaver, Uilenstede 40, 1183 AJ Amstelveen

-
- 1 Dutch Birding Association *Edward J. van IJzendoorn*
- 3 Influx van Geelsnavelduikers *Gavia adamsii* in 1979/Influx of White-billed Divers *Gavia adamsii* in 1979 *Frank G. Rozendaal*
- 10 Witbandzeearend *Haliaeetus leucoryphus* van Zuidelijk Flevoland/Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucoryphus* of Zuidelijk Flevoland *Edward J. van IJzendoorn*.
- 15 Steenarend *Aquila chrysaetos* overwinterend in de Wieringermeer/Golden Eagle *Aquila chrysaetos* wintering in the Wieringermeer *Edward J. van IJzendoorn*.
- 16 Oehoe *Bubo bubo* bij Den Helder/Eagle Owl *Bubo bubo* near Den Helder *Arnoud B. van den Berg*
- 18 Hume's Twany Owl *Strix butleri* in Israel *Len Aronson; Arnoud van den Berg*
- 19 Steltkluten *Himantopus himantopus* bij Almere/Black-winged Stilts *Himantopus himantopus* near Almere *Han Blankert*
- 21 Dougalls Stern *Sterna dougallii* broedend een kilometer buiten Nederland/Roseate Tern *Sterna dougallii* breeding one kilometer outside the Netherlands *Arnoud B. van den Berg*
- 22 Witwangstern *Chlidonias hybridus* bij Almere/Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* near Almere *Arnoud B. van den Berg*
- 23 Raadselvogel 1/Mystery bird 1
- 24 Opnieuw Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* op Vlieland/Again Thrush Nightingale *Luscinia luscinia* on Vlieland *Arnoud B. van den Berg*
- 26 Waarnemingen van april, mei en begin juni 1979/Records from April, May and early June 1979 *Arnoud B. van den Berg & Arend Wassink*
- 31 Telescopen uit Amerika *Kees (C.) Klaver*